

Jak namalovat ptáka

Především namalujte klec
s otevřenými dvířky
potom pro ptáka namalujte
něco hezounkého
něco prostinkého
něco krásného
něco užitečného
potom opřete plátno o strom
v zahradě
v háji
nebo v lese
schovejte se za strom
mlčky
bez pohnutí...
Když přiletí pták
přiletí-li vůbec
zachovejte to nejhlubší ticho
vyčkejte až pták vstoupí do klece
a když vstoupí
zavřete tichounce štětcem dvířka
potom
smažte jednu po druhé ať nezůstane jediná mřížka
střežte³ se přitom sebedmíň dotknout se ptačího pírka
Potom namalujte strom
vyberte pro ptáka
nejkrásnější z jeho větví
namalujte také zelené listoví a svěžest větru
sluneční prach
a šelest hmyzu v trávě za letního dne
a pak čekejte až pták se zpívat rozhodne
Nezazpívá-li pták
nic dobrého to nevěstí⁴
to věstí jen že malba je špatná
ale zpívá-li je to dobré znamení
že své jméno v koutku plátna
můžete uvést
Tehdy co nejněžněji vytrhnete
jedno ptačí pírko
a do rohu obrazu se podpíšete.

Dadaismus (zřejmě z fr. *dada*, hračka) – umělecký směr vzniklý za první světové války v neutrálním Švýcarsku. Na válečnou zkušenost odpovídá popřením hodnot společnosti i kultury, vyznává naprostou svobodu, nahodilost, nesmysl, provokaci. Trvalým odkazem dadaismu je hravost.

Jacques Prévert (čti žak prevér, 1900–1977) – francouzský básník, scénárista a výtvarník, zpočátku ovlivněný surrealismem. Psal hravou poezii bouřající jazyková i námětová klíšé, texty byly hojně zhudebňovány. Proslulou sbírkou jsou *Slova*.

³ střežte se dotknout – hlídejte se, abyste se nedotkli

⁴ nevěstí – nepředpovídá

⁵ Ludvík XVIII (1755–1824) – poslední francouzský král jménem Ludvík

Krásné rodiny

Ludvík I
Ludvík II
Ludvík III Ludvík IV Ludvík V
Ludvík VI Ludvík VII Ludvík VIII
Ludvík IX (řečený Hašteřivý)
Ludvík X
Ludvík XI
Ludvík XII

Jacques Prévert, Slova (1946)

Ludvík XIII
Ludvík XIV
Ludvík XV
Ludvík XVI
Ludvík XVIII⁵
a už nikdo nic...
Co je to za lidi kteří nejsou
schopni počítat do dvaceti?

Otázky a úkoly

- 1 Případá ti některá z básní hravá? Jestli ano, která a v čem?
- 2 Doplně do první básně interpunkci. Jde to snadno? Mohlo by se jednat i o prozaický text? Jak k vyznění přispívá to, že je text ve verších?

Těžká noc

Kristina a Karl Oskar se se svými třemi dětmi vystěhovali ze Švédska do Ameriky za lepším životem. Na lodi dostane Kristina jedné noci po dlouhé nemoci chrlení krve. Její muž dojde pro kapitána, který ví, jak toto stádium kurdějí³ léčit, ale nedává Kristině téměř žádnou naději na přežití. U Kristiny bdí její muž.

A teď to na něho přišlo, to, co stále odháněl, co nikdy nechtěl uznat za vhodné, to, co nechtěl nikdy přiznat a znát: Přemluvil ji, aby jela s ním, vzal ženu a děti na tuhle cestu přes moře, to on prosadil jejich vystěhování! Někdo za to musí nést odpovědnost. Vezmu ji na sebe! Tak to řekl. A teď ji měl vzít na sebe a stát za tím, co řekl. Kdyby býval věděl, co ho čeká! Kdyby si to byl dovedl představit. Kdyby byl věděl – kdyby znal cenu! A teď to na něho přišlo, přemožen to převrátil ještě jednou na jazyku: Lítost.

Karl Oskar lítoval.

„Kristino...!“

„Ano.“

„Chtěl bych tě poprosit o...odpuštění ...“

„Co bych ti měla odpouštět?“

„Že jsem chtěl jet.“

„Ale já chtěla taky.“

„Jenže já to prosadil.“

„Nemyslels tím nic špatného.“

„Ano. Člověk chce dobro...“

A přesto může všechno zkazit...
zničit všechny...“

„Nesmíš se trápit, Kal Oska. Nemůžeš za to.“

„Mohu za všechno.“

„Namáhal ses jen kvůli nám. Nesmíš být smutný.“

„Ty mi odpouštíš, Kristino?“

„Nemám ti co odpouštět. Už jsem ti to jednou řekla.“

„To rád slyším...“

„Mám tě moc ráda, Kal Oska. Vždycky jsem tě měla ráda.“

Jsme nejlepší přátelé...“

„Ano... Nejlepší přátelé, to jsme...!“

Tak spolu mluvili Karl Oskar a Kristina jako lidé, kteří spolu už na tomhle světě víckrát nepromluví.

Kristina se houpala. Znovu zavřela své unavené oči:

„Chce se mně zas spát...“

„Jen spi. Potřebuješ to!“

„Jen na chvíličku...“

„Samozřejmě, jen spi! Jen abys... jen abys...“

Další slova už vyslovit nedokázal – nedovedl vyslovit:

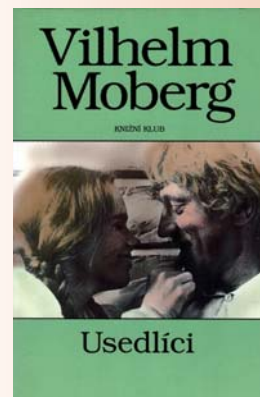
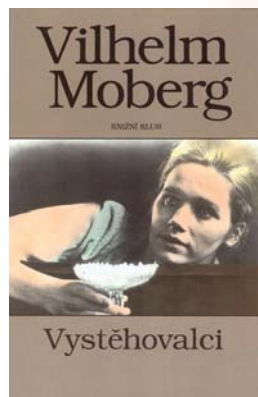
Jen abys mi neumřela!

Vilhelm Moberg, *Vystěhovalci* (1949)

Otázky a úkoly

- 1 Jaké pocity vyjadřuje Karl Oskar? Jaké Kristina? Jsou ve shodě, nebo ne?
- 2 Naznačuje nějak vypravěč, jak situace dopadne?

Karl Artur Vilhelm Moberg (1898 až 1973) – švédský prozaik a dramatik. Psal realistické demokraticky laděné prózy. Nejvýznamnějším dílem je tetralogie (čtyřdílný román) *Vystěhovalci* o švédských sedlácích, kteří se vystěhovali v 19. století do Ameriky.

¹ bolševický převrat – revoluce v roce 1917 v Rusku, při níž se k moci dostali bolševici, zastánci jednoho směru komunistické ideologie, kteří pomocí násilí dosáhli mimo jiné zrušení soukromého majetku, tj. jeho zestátnění (půda i majetek náležely oficiálně všem občanům státu)

² živitel – Zachar žije v Semjonově domácnosti, Zachar je na něm závislý
³ kurděje – nemoc způsobená kritickým nedostatkem vitamínu C, byla běžná na dlouhých plavbách, kde nebylo k dispozici žádné čerstvé jídlo

Revoluce

V druhé subkapitole si všimneme toho, jak světová literatura reagovala na násilné politické či náboženské změny – revoluce. Začneme ohlédnutím po dvou historických událostech – bartolomějské noci a Velké francouzské revoluci – a budeme pokračovat asi nejvlivnější revolucí 20. století – Říjnovou revolucí v Rusku.

Krvavá noc

Katolický hejtman Jiří, který se odmítl účastnit vraždění hugenotů¹, protože mu to přišlo ohavné, a opustil svoji jednotku vojáků, jde najít svého bratra hugenota.

François Dubois: *Masacre de la Saint-Barthélémy = Bartolomějské vraždění, Bartolomějský masakr, 1584*

Vraždění však už začalo. Hluk, tlačence vrahů a řetězové závory natažené uprostřed ulic ho na každém kroku zdržovaly. Byl nucen přejít kolem Louvru² a právě tam vášně davu ukazovala všechnu svou zuřivost. Tam podle působivého výrazu soudobého spisovatele *krev tekla se všech stran hledajíc řeku* (D'Aubigné³: *Všeobecné dějiny*), a nebylo možno přejít přes ulici bez nebezpečí, že budete každým okamžikem rozdrčen mrtvolami, které vyhazovali z oken.

Hejtman, překračující mrtvá těla a potřísněný krví, kráčel svou cestou a vystavoval se na každém kroku nebezpečí, že padne za oběť omylu některého vražedníka.

Na břehu řeky blízko Châteletu⁴ zaslechl, jak ho kdosi volá jménem. Byl to Béville⁵. Hleděl chladně na mrtvolu i na živé lidi, které z Mlynářského mostu házeli do Seiny⁶.

„Co tu, u čerta, děláš, Jiří? Vždyť vyhlížíš, jako bys šel na lov hugenotů.“

„A ty? Co ty tu děláš mezi těmi bídáky?“

„Já, přísámbohu⁷, se dívám; je to podívaná. A víš o tom znamenitém kousku, který jsem provedl? Znáš přece starého Michala Cornabona⁸, toho hugenotského lichváře, který mě tolik vydíral...?“

„Tys ho zabil, nešťastníku?“

„Já? Fúj! Nepletu se do náboženských věcí. Místo abych ho zabil, skryl jsem jej do svého sklepa a on mi dal potvrzení o zaplacení všeho, co mu dlužím. Takto jsem učinil dobrý skutek a dostalo se mi za něj odměny. Je sice pravda, že jsem mu – aby ochotněji podepsal potvrzení – dvakrát přiložil bambitku⁹ k hlavě, ale ať mě čert

Bartolomějská noc – masakr hugenotů ve francouzských městech 24. srpna 1572 a dalších týdnech toho roku. Byla to součást francouzských náboženských válek. Počet obětí se odhaduje na 5 až 30 tisíc.

Prosper Mérimée (čti prospe merime, 1803–1870) – francouzský prozaik, dramatik, překladatel a politik. Z jeho díla je nejznámější novela *Carmen*, podle které složil francouzský skladatel Georges Bizet (1838–1875) slavnou operu, či novela *Colomba*. Z historických děl je nejznámější *Kronika vlády Karla IX*.

- 1 hugenotů – čti igenotů, křesťanů protestantského vyznání, nekatolíků
- 2 Louvru – čti lúvru, sídla francouzských králů (dnes tam sídlí slavné muzeum umění)
- 3 Théodore-Agrippa d'Aubigné (čti teodor agripa dobiňe, 1552–1630) – franc. protestantský šlechtic, kronikář, básník a vojevůdce
- 4 Châteletu – čti šatletu, pevnost v Paříži
- 5 Béville – čti bévil
- 6 Seiny – čti sény, řeka v Paříži
- 7 přísámbohu – zkomolenina z „přisahám při bohu“
- 8 Cornabon – čti kornabon
- 9 bambitka – stělná zbraň

vezme, jestli bych byl střelil... Ale pohleď na tu ženu, jak se sukněmi zachytila na jednom z mostních trámů! Spadne... ne, nespadne! Hrome! to je zvláštní a stojí to za podívanou zblízka.“

Jiří ho opustil, bil se do čela a říkal si přitom: „A to je jeden z nejčestnějších šlechticů, které dnes v tomto městě znám.“

Prosper Mérimée, Kronika vlády Karla IX. (1925)

Otázky a úkoly

- 1 Jaký postoj k vraždění hugenotů má Jiří? Jaký Bévillé? Najdi místa, ze kterých je to zřejmé.

Hledání souvislostí

- Zjisti, zda náboženské války ve Francii Bartolomějskou nocí skončily, nebo pokračovaly dál a jaký byl jejich výsledek.
- Husitské náboženské války byly ukončeny o 100 let dříve tzv. Kutnohorským náboženským mírem. Zjisti o něm co nejvíce informací a připrav prezentaci.

Pomsta v Lyonu

V roce 1793 nechali lyonští radní popraviti kněze Chaliera¹³, který ve městě podněcoval revoluci podobnou té, která proběhla v Paříži. Pařížská vláda (Národní konvent) proto rozhodla, že Lyon bude zbaven jména, srovnán se zemí a nepřátelé revoluce povražďeni.

Úkolem jsou pověřeni dva prokonzulové¹⁴, jedním z nich je Joseph Fouché¹⁵. V dopise Konventu Fouché vysvětluje, proč nepochovává popravené, ale nahé je nechá házet do řeky.

„Je nutné,“ píše, „aby zkrvavené mrtvolky, které shazujeme do Rhôny¹⁶, doplávaly podél obou břehů až k ústí, do bezectného Toulonu¹⁷, aby vyvolaly hrůzu v očích zbabělých a krutých Angličanů a vyjevily jim všemohoucnost lidu.“ V Lyonu, pravda, není už třeba tohle vyjevovat, neboť poprava stíhá popravu a masové vraždění je na denním pořádku. Dobyť Toulonu uvítá Fouché „se slzami radosti“ a kromě toho i tím, že na oslavu toho dne „pošle dvě stě buřičů před ústí pušek“. Marná je každá žádost o milost.

A čím zběsileji rachotí pušky, tím halasněji hlaholí slova prokonzulů: „Ano, odvažujeme se tvrdit, že jsme prolili mnoho nečisté krve, ale pouze z lidskosti a nezbytí... Nepustíme ze svých rukou blesk, který byl do nich vložen, dokud nám to ze své vůle neuložíte. Do té doby budeme pokračovat, bez oddechu budeme drtit naše nepřátele, budeme je hubit nejstrašlivějším a nejrychlejším způsobem.“

A šestnáct set poprav v několika týdnech dokazuje, že tentokrát mluvil Josef Fouché výjimečně pravdu.

Stefan Zweig, Joseph Fouché (1929)

Otázky a úkoly

- 1 Jakými slovy mluví o svých činech Fouché? Jaká používá vypravěč? Kdo z nich skutečnost zastírá a kdo popisuje přímo?
- 2 Co asi myslí Fouché bleskem vloženým do svých rukou?

Hledání souvislostí

- V reakci na revoluční násilí formuloval Edmund Burke (čti edmond bék) zásady konzervatismu. Diskutuj se spolužáky o následujících jeho výroci: Lidé, kteří se nikdy neohlížejí zpět, ke svým předkům, nebudou brát ohled ani na své potomky.; Společnost bez možnosti reformy je společnost bez možnosti zachování.

Poprava Ludvíka XVI.

Velká francouzská revoluce – svržení krále a uchopení moci zástupci širokých vrstev obyvatelstva v letech 1789–1799 nejprve v Paříži, pak po celé Francii. Její součástí byl politický teror, počet obětí se odhaduje až na 40 tisíc.

Stefan Zweig (čti štefan cvajk, 1881–1942) – rakouský spisovatel a překladatel židovského původu. Proslulá jsou jeho životopisná díla – např. *Romain Rolland*, *Joseph Fouché*, *Marie Stuartovna*, *Triumf a tragika Erasma Rotterdamského*, *Svědění proti násilí*.

Literatura jako nástroj působení

Při čtení knih zažíváme různé dojmy – něco si představujeme, četba v nás něco evokuje, nějak na nás působí. Toto působení může mít mnoho podob.

Kniha pro nás může být např. varováním před zlem, jak je tomu v knize Pán much. William Golding tento román napsal po zkušenostech z 2. světové války. Jak sám prohlásil: „Kdokoliv, kdo si prošel tímto obdobím bez pochopení, že člověk produkuje zlo stejně tak, jako včela produkuje med, musel být slepý nebo mít něco s hlavou.“

Román skutečně ukazuje, jak se zlo v lidském společenství „přirozeně“ rodí, jakmile se ztratí tlak civilizace. Z chlapců, kteří se po ztroskotání lodi ocitnou sami na pustém ostrově, se během krátké doby stanou bezcitní vraždící divoši.

Pán much

Konečně se v chatce až na občasné zaharašení rozhostilo ticho. Obdélník tmy ozdobené blyštivými cetkami jim visel před očima a od útesu k nim zaléhal dutý hukot příboje. Ralph se chystal jako každou noc hrát si na to, co by bylo, kdyby... Kdyby například mohli být dopraveni domů tryskáčem, tak by ještě před rozbřeskem přistáli na tom velkém letišti ve Wiltshire¹. Pak by jeli autem; ne, aby všechno bylo dokonalé, musí cestovat vlakem celou tu dálku až do Devonu² a nastěhovat se zase do tamtoho domku. Pak by divocí poníci zase chodili ke zdi na samém konci zahrady a koukali by přes zeď...

Ralph se neklidně převracel na listí. Dartmoor³ je divoký kraj, i poníci jsou divocí. Ale divočina už ztratila pro Ralpha všechny půvab.

Jeho myšlenky sklouzly k představě spořádaného města, kam by žádná divočina nemohla proniknout. Co může být bezpečnější než třeba autobusové nádraží se všemi těmi lampami a vozidly?

A najednou z ničeho nic Ralph tančil kolem kandelábru lampy. Ze stanice právě vyjžděl autobus, takový prapodivný autobus ...

„Ralphe, Ralphe!“

„Co se děje?“

„Nedělej takovej randál — „Promiň.“ Z temnoty na druhém konci přístřešku se ozvalo strašlivé zasténání a chlapci se roztráslí leknutím, až listí pod nimi zapraskalo. Sam a Eric se chytli do křížku a prali se spolu. „Same! Same!“

„Ty – Ericu!“

Za chvíli bylo zase ticho. Čuñas řekl pošeptu Ralphovi: „Musíme se z tohotohle dostat.“

„Jak to myslíš?“ „Musej nás už zachránit.“

Poprvé toho dne a navzdory tíživým temnotám se Ralph zachechtal.

„Myslím to vážně,“ šeptal Čuñas.

„Jestli se brzo nedostanem domů, začne nám všem strašit ve věži.“

„Zvencnem se. Zblbnem.

Zfanfrníme se!“

Ralph si odhrnul vlhké prameny vlasů z čela: „Napiš dopis tetičce.“ Čuñas o tom vážně podumal. „Já nevím, kde vona teďka je. A nemám ani vobálku, ani známku. A tady není žádná schránka na dopisy. Ani počítač.“ Ralph byl celý šťastný, jak se mu jeho žertík vydařil. Rozchechtal se, že vůbec nemohl přestat, svíjel se a mlátil sebou o zem.

Čuňas ho důstojně pokáral: „Nic tak náramně legračního jsem neřek —“ Ralph se hihňal dál, ačkoli ho už bolelo na prsou. Jeho křečovitě pohyby ho tak vyčerpaly, že chvílemi zůstával ležet udýchaný a zchvácený a jen čekal na další záchvat. A uprostřed jedné takové přestávky ho přepadl spánek.

„Ralph, už zase jsi dělal randál. Buď zticha, Ralph, protože —“

Ralph se vyhrabal z listí a sedl si. Byl rád, že ho Čuňas zburcoval ze spánku, neboť ten divný autobus byl tentokrát bližší a zřetelnější.

„Co — protože?“

„Buď zticha a poslouvej!“ Ralph se zase opatrně uložil a listí pod ním zašumělo dlouhým povzdechem. Eric něco vykřikl a pak už ležel tiše. Tma, až na neužitečný hvězdnatý obdélník, byla hustá jako příkrývka.

„Nic neslyším.“

„Venku se něco hejbá.“

Ralphovi se zježily vlasy. Krev mu zahučela v hlavě, až všechno přehlušila, a pak se zase ztišila. „Já ještě pořád nic neslyším.“

„Poslouvej. Dej si načas.“ Docela jasně a zřetelně a jenom asi metr od zadní stěny přístřešku praskla větévka. Ralphovi opět zaburácela krev v uších a zmatené představy se mu vyrojily v hlavě. Souhrn všech těchto vidin se plížil kolem přístřešků. Ralph ucítil Čuňasovu hlavu na svém rameni a křečovitý stisk jeho ruky. „Ralph! Ralph!“ „Mlč a poslouvej.“ Ralph se zoufale modlil, aby obluda dala přednost mrňousům. Zvenčí zašeptal strašlivý hlas:

„Čuňasi — Čuňasi —“ „Ta vobluda přišla!“ hekl Čuňas. „Je vopravdická!“

William Golding, *Pán much* (1954)

Z filmu *Pán much* (1990)

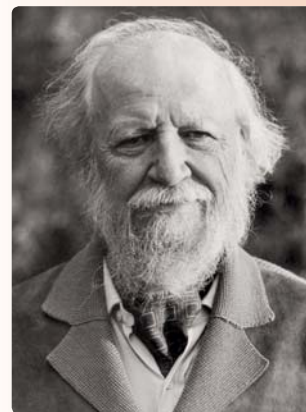
Otázky a úkoly

- 1 Převyprávěj obsah ukázky. Jaké emoce postavy zažívají?
- 2 Popiš jazykové prostředky použité v textu. Jak se například vyjadřuje Čuňas? Co to o něm říká, jak na tebe jeho jazyk působí?
- 3 Jak se na ostrově pro Ralpa proměnilo vnímání bezpečí a strachu oproti domácímu prostředí?

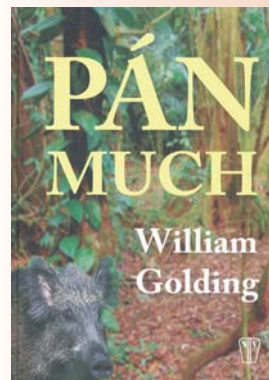
Hledání souvislostí

- Představ si, že jsi Čuňas a můžeš tetičce opravdu napsat. Co všechno jí potřebuješ říci, o co požádat?
- Převyprávěj úryvek z pohledu Ralfa, příp. Čuňase. Všimni si, co se s textem při změně vyprávěčské perspektivy stalo. Jak Ralf a Čuňas situaci prožívají?
- Napiš k ukázce krátké pokračování (asi 10 řádků textu).

William Golding (čti vilijem gol-dink, 1911–1993) – britský spisovatel, básník a dramatik. V roce 1983 získal Nobelovu cenu za literaturu. Mezi jeho další významné knihy patří např. *Dědicové*, *Věž* nebo *Ztroskotání Christophera Martina*.

William Golding

Kniha *Pán much* je označována jako antiutopická. Antiutopie je opakem utopie – líčí společnost, v níž bychom v žádném případě nechtěli žít. Autoři antiutopii jejich prostřednictvím varují před riziky hrozcími v současnosti. Významnými autory antiutopii byli K. Čapek, R. Bradbury, A. Huxley, G. Orwell, K. Boyeová a další.

Uvažujte společně o Goldingovu předpokladu, že člověk přirozeně plodí zlo, není-li pod kontrolou civilizace. Vyplývá z něho nějaký praktický závěr nebo doporučení? Jaké?

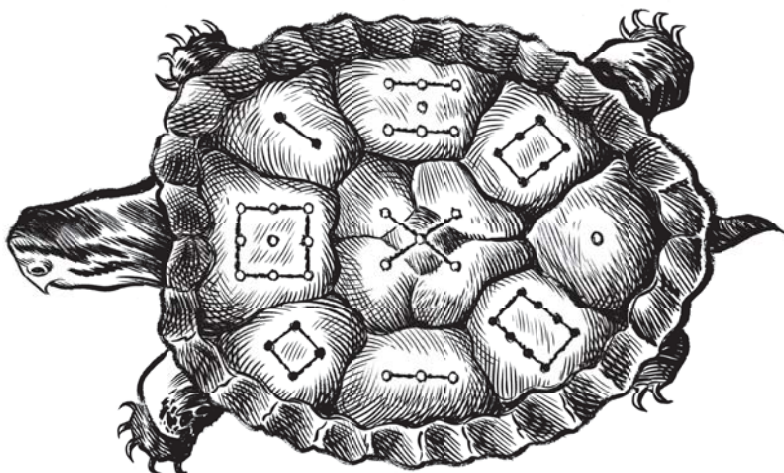
- 1 Wiltshire (čti wiltšajr)
- 2 Devon (čti devon)
- 3 Dartmoor (čti dát múr)

Habibi

Pro komiks je klíčový příběh otroků Dodoly a Zama, kteří spolu v dětském věku uprchnou z města a usadí se v poušti. Starší Dodola cítí za Zama zodpovědnost, ve jménu přežití obou se neváhá uchýlit k prostituci. Jak postupně dospívají, jejich vztah se komplikuje, od mateřského se mění v sourozenecký a spěje k mileneckému. Je však náhle přetnut sledem událostí, jež osudy dvojice rozdělí. Na pozadí příběhu se čtenář seznamuje s úryvky arabské mystiky, islámské mytologie, ale také židovské a křesťanské, přičemž obě jsou stavěny vedle sebe, aby vyzněly jejich společné znaky.

Komiks – literární žánr, ve kterém jsou za sebou uspořádány kresby s případným doprovodným textem. Dohromady kresby vytvářejí příběh. Jednomu obrázku, který většinou zachycuje jeden okamžik, se v komiksově terminologii říká panel.

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Komiks>

Nazvali to luo-šu, což znamená
MAPA REKY.

10 v Česku nejčtenějších komiksů

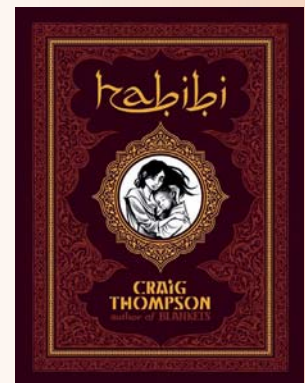
1. O zahradě (Pavel Čech)
2. Velké dobrodružství Pepíka Střechy (Pavel Čech)
3. Rychlé šípy 1 (Jaroslav Foglar)
4. Rychlé šípy 2 (Jaroslav Foglar)
5. Rychlé šípy 4 (Jaroslav Foglar)
6. Dědečkové (Pavel Čech)
7. Rychlé šípy 3 (Jaroslav Foglar)
8. 20x Čtyřlístek (LjubaŠtíplová)
9. Maus II: A tady začalo moje trápení (Art Spiegelman)
10. Rychlé šípy (Jaroslav Foglar)

Zdroj: www.cbdb.cz

Přečti si žebříček nejčtenějších komiksů.
Znáš některý z nich? Máš jiný oblíbený komiks?

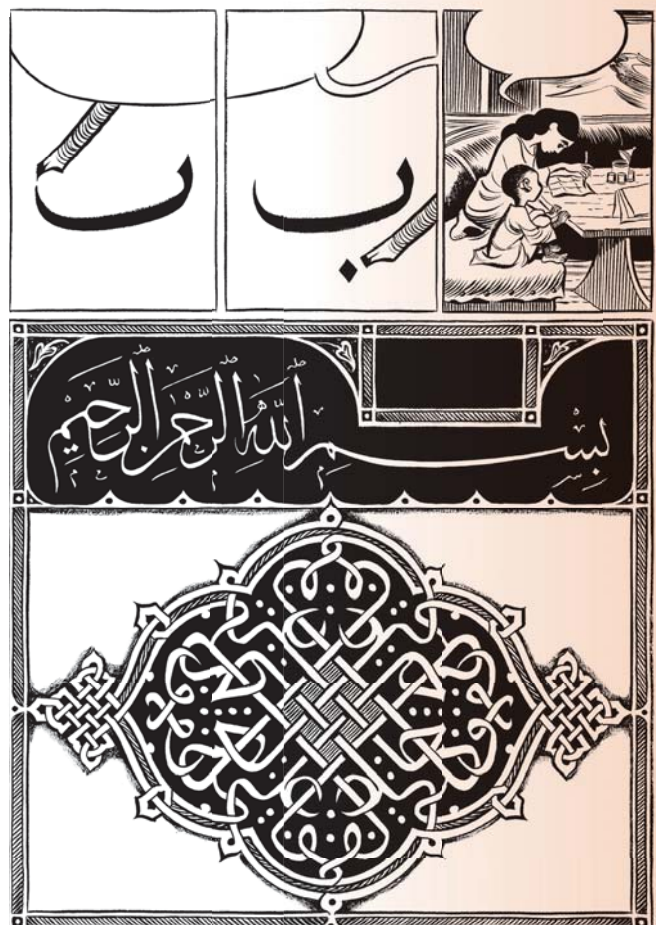
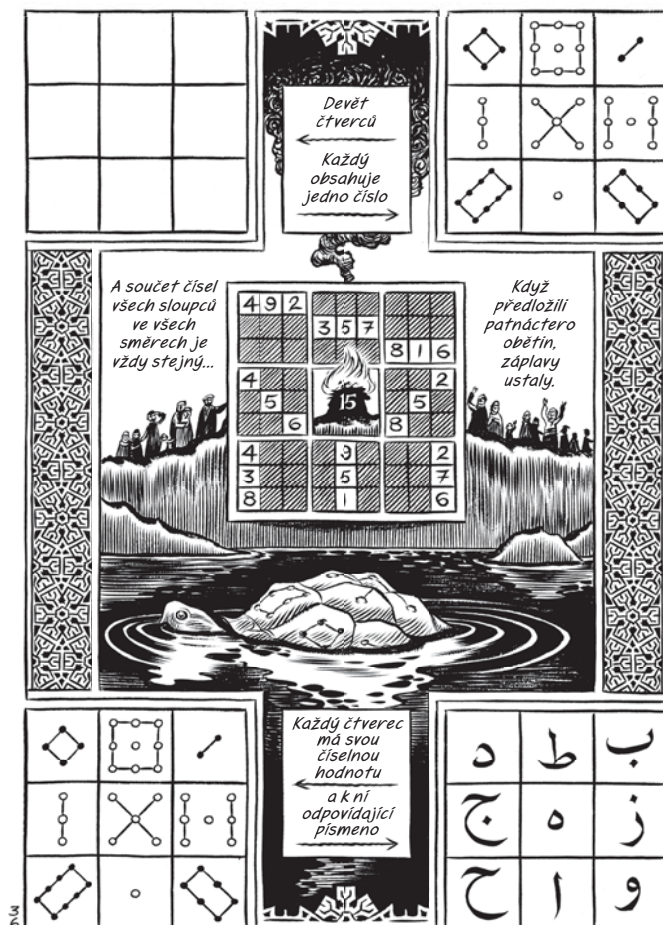

Autorem komiksu Habibi je americký spisovatel Craig Thompson (1975). Na svém blogu píše o své práci.

Otázky a úkoly

- 1 Převyprávěj vlastními slovy příběh, který jsi v úryvku četl/a. Je podobný některým jiným příběhům, které znáš?
- 2 Jak se ti líbí grafické zpracování příběhu?
- 3 Zamysli se nad tím, proč jsou v současné době komiksy čím dál oblíbenější. Co je jejich výhodou? Co naopak nevýhodou?
- 4 Vymysli vlastní popisky k poslední stránce 37.

Craig Thompson, Habibi (2011)

Co jsme možná nevěděli, a teď určitě víme?

- Druhá polovina 20. století je velice pestrá, a to jak směry, které se v ní objevují, tak tématy, žánry i formami.
- Beatnická generace (např. K. Amis, A. Ginsberg, J. Keourac) popisovala život spodních vrstev, často se v tvorbě inspirovala toulkami, milostnými vztahy nebo také experimenty s drogami.
- Magický realismus spojuje skutečné s neskutečným, přičemž nereálné prvky působí jako přirozená součást děje; poznali jsme např. ukázkou z knihy *Sto roků samoty* autora G. G. Marqueze nebo *Chazarský slovník* M. Paviče.
- Postmodernismus (zde např. kniha *Pnin* V. Nabokova) přichází po modernismu a reaguje na něj; odmítá elitářské chápání vědění a vzdělání či nadřazenost racionality v procesu poznání (tím se přibližuje magickému realismu).
- Vznikaly také další směry (zmiňme např. existencialismus nebo neorealismus), tvořili ale i jednotlivci, kteří se vymykali všem zařazením.
- Proměnou prošly i další literární druhy, lyrika a drama; nově vzniká absurdní divadlo (E. Ionesco – *Plešatá zpěvačka*), které je založeno na absenci smysluplné konverzace i děje; lyrika má mnoho tváří – básně syrové (Ch. Bukowski), provokativní, ale decentní (V. Vysockij), příliš upřímné (L. Cohen) i osobnostně komické (G. Brassens).
- Seznámili jsme se také se dvěma ženami – autorkami (B. Woodová a H. Fieldingová), jejichž hlavní hrdinky se vyskytovaly ve zcela odlišném prostředí i kultuře, což se odráželo i na jejich jednání a smýšlení.

S kterými díly a autory jsme se v čítance z úryvků seznámili

období	autoři	díla
1956	Kingsley Amis	<i>Šťastný Jim</i>
1956	Allen Ginsberg	<i>Kvílení</i>
1956	William Carlos Williams	<i>Úvodní slovo ke Kvílení</i>
1967	Gabriel García Márquez	<i>Sto roků samoty</i>
1957	Vladimír Nabokov	<i>Pnin</i>
1984	Milorad Pavić	<i>Chazarský slovník</i>
1966	Jacques Derrida, Jacques Lacan, Roland Barthes a další	<i>Manifeste</i>
1948	Eugene Ionesco	<i>Plešatá zpěvačka</i>
1981	Vladimír Vysockij	<i>Zaklínač hadů</i>
1991	Charles Bukowski	<i>Kam zmizela ta roztomilá, rozesmátá holka v květovaných šatech</i>
2006	Leonard Cohen	<i>Knihou toužení</i>
1988	Georges Brassens	<i>Klejme píseň dokola</i>
1988	Barbara Woodová	<i>Pod africkým sluncem</i>
1998	Helen Fieldingová	<i>Deník Bridget Jonesové</i>

